

Джежела С. С., к. е. н. Дробот Я. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ОБГРУНТУВАННЯ КРИТЕРІЮ
ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ**

В посткризових умовах розвитку національної економіки питання оцінки ефективності функціонування будь-якого суб'єкта господарювання займає провідне місце як серед науковців так і серед практиків. Визначенню категорії «економічна ефективність» присвячено багато праць вітчизняних та іноземних вчених, серед них В. Г. Андрійчук [1], Г. М. Калетнік [3], І. А. Маркіна [4], Г. Г. Савіна [6], Н. В. Савенко [5] та ін. Однак існують не до кінця вирішені питання щодо визначення окремих видів ефективності. Серед них дискусійним є питання про правомірність існування категорії «фінансова ефективність діяльності суб'єкта господарювання».

Деякі автори під визначенням фінансової ефективності розуміють рентабельність власного капіталу, що характеризує одержання прибутку як відношення фінансового результату до власного капіталу суб'єкта господарювання. Дане твердження на мою думку є не зовсім правильним, адже потрібно розглядати не тільки власний капітал, а і позиковий, адже він також має вплив на отримання результату. На основі розглянутих підходів до визначення фінансової ефективності можна запропонувати власне узагальнююче визначення даного поняття.

Фінансова ефективність діяльності підприємства—являє собою ефективне використання підприємством наявних ресурсів (власного та позикового капіталу), тобто досягнення найкращого результату за найменших витрат.

Таким чином, фінансову ефективність діяльності підприємства можна визначити за формулою:

$$ФЕ = \frac{\text{результат від всіх видів діяльності}}{\text{фінансові витрати за використання капіталу}} \quad (1)$$

Діяльність будь-якого підприємства фінансуються за рахунок власного та позикового капіталу, кожен з яких має свою вартість. Таким чином потрібно розглянути середню вартість власного та позикового капіталу, що суттєво впливає на рівень прибутковості підприємства. Середню вартість власних та позикових ресурсів підприємства називають середньозваженою вартістю капіталу (WACC – Weighted Average Cost of Capital)[2].

Середньозважена вартість капіталу визначається за формулою:

$$WACC = \frac{(x_1 * y_1 + x_2 * y_2 + \dots + x_n * y_n)}{(x_1 + x_2 + \dots + x_n)} \rightarrow \min \quad (2)$$

де X_i - розмір коштів, що залучені з i -го джерела, грошові од.;

y_i – вартість залучення коштів з i -го джерела, %.

Таким чином, буде логічним визначати фінансову ефективність діяльності підприємства за формулою:

$$ФЕ = \frac{\text{Результат}}{WACC * K} \quad (3)$$

Сутність проблеми підвищення фінансової ефективності для кожного суб'єкта господарювання полягає в тому, щоб на кожну одиницю витрат за використання капіталу (плата за капітал) досягти максимального результату. Завдання підвищення ефективності у формалізованому вигляді зводиться до максимізації даного показника, тобто:

$$ФЕ = \frac{\text{Результат}}{WACC * K} \rightarrow \max \quad (4)$$

Оскільки результат є підсумком результатів від всіх видів діяльності підприємства, то в межах цієї роботи ставиться завдання оптимізувати знаменник формули (4), тобто досягти оптимальних витрат на обслуговування капіталу. Мінімізувати величину капіталу підприємства не має сенсу (це суперечить основним положенням теорії фірми: «кожне підприємство має прагнути до зростання вартості свого капіталу»), тому необхідно мінімізувати середньозважену вартість капіталу (WACC).

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз: монографія / В. Г. Андрійчук. – Київ: КНЕУ, 2005. – 292 с.
2. Блан И. А. Управління формуванням капіталу / И. А. Бланк. – К.: Ника Центр, 2012. – 512 с.
3. Калетнік Г. М. Організаційно-економічні засади підвищення ефективності виробництва насіння цукрових буряків / Г. М. Калетнік, В. І. Старосуд, С. Е. Амонс // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 10 – 10 с. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmarpr_2017_10_3
4. Маркіна І. А. Методологічні питання ефективності управління / І. А. Маркіна // Фінанси України. 2013. № 6. С. 24–32
5. Савенко Н. В. Економічна сутність ефективності виробництва підприємства і аналіз підходів до її визначення / Н. В. Савенко // Інноваційна економіка. 2009. № 2. С. 153–162
6. Савіна Г. Г. Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на рівень ефективності управління підприємством комплексу комунальних послуг / Г. Г. Савіна, Т. І. Скібіна // Ефективна економіка. 2016. № 12 – С.37-41. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_24_10